

שבת קמב

משה שווערד

1. רש"י מסכת שבת דף קמא עמוד ב

בתינוק שיש לו גיעגועין על אביו - שאם לא יטלנו יחלה, ולא העמידו טלטול שלא בידים במקום סכנה, ואף על גב דלאו סכנת נפש גמורה, אלא סכנת חולי.

2. תוספות מסכת שבת דף קמא עמוד ב

אי הכי מאי איריא אבן אפי' דינר נמי - אי אמרת בשלמא דתרוייהו מבטל להו בין אבן ובין דינר ואין כאן טלטול מוקצה כלל היינו דנקט אבן משום דאי נפיל לא אתי אבוה לאתויי אבל דינר אי נפיל אתי אבוה לאתויי לא אלא אי אמרינן דתרוייהו לא בטלי ואפ"ה שרינן איסור מוקצה כשמטלטל התינוק עם האבן משום גיעגועין בדינר נמי לישתרי דלא שייך למימר דילמא אתי אבוה לאתויי דמאי נפקא לן מינה דהשתא נמי דאיכא איסור מוקצה שרינן ליה משום גיעגועין ומשני דאע"פ שיש איסור מוקצה כשמטלטל התינוק עם האבן ושרינן ליה משום גיעגועין מיהו יש לנו להחמיר במוקצה יותר כשמטלטלו בידים משמטלטלו אגב תינוק אף על גב דבהיא שעתא נמי איכא מוקצה הלכך גזרינן דילמא נפיל בדינר ואתי אבוה לאתויי כך פירש רבינו שמואל.

3. רש"י מסכת שבת דף קמב עמוד א

אתי לאתויי - וטעמא לאו משום טלטול הוא, [1] דאפילו לאוחזו בידו והתינוק מהלך ברגליו אסר ליה רבא, דילמא נפיל ואתי לאתויי, וכיון דלאו סכנת נפש היא לא שרו ביה טלטול.

4. חידושי הר"ן מסכת שבת דף קמב עמוד א

דינר אי נפל אתי אבוה לאתויי. פרש"י ז"ל וטעמא לא משום טלטול הוא דאפילו לאוחזו בידו והתינוק מהלך ברגליו אסר ליה רבא דילמא נפל ואתי לאתויי וכיון דלאו סכנת נפשות הוא לא שרו ביה טלטול [2] אבל הרמב"ן זכרוננו לברכה חולק בדבר דמי גזרינן שלא יראה אדם תינוק מטלטל דינר ושלא יעמוד לו בקרוב ארבע אמות הא ודאי לא ואוחזו בידו נמי לאו מידי עביד ביה אלא הכי קאמרינן דאי שרית לי' טלטול אסור דהיינו כי נקט ליה תינוק דכמאן דנקיט ליה אבוה בידיה דמי אף הוא מתוך שהוא חס על אותו דינר אתי למעבד טלטול בידים אבל כי לא שרינן מידי ליכא למיגזר כלל:

5. שו"ע אורח חיים - סימן שט

(א) נוטל אדם את בנו והאבן בידו, ולא חשיב מטלטל לאבן; והוא שיש לו געגועין (פי' שיש לו עצבון כשאינו עם אביו) עליו, שאם לא יטלנו, יחלה; אבל אם אין לו געגועין עליו, לא. ואפי' כשיש לו געגועין עליו, לא התירו אלא באבן, אבל אם דינר בידו, ואפי' לאוחזו התינוק בידו והוא מהלך ברגליו, אסור דחיישינן דילמא נפיל ואתי אבוה לאתויי. וי"א שלא אסרו אלא כשהוא נושא התינוק עם דינר בידו; אבל לאוחזו התינוק בידו, אע"פ שדינר ביד התינוק, אין בכך כלום:

6. חידושי הרשב"א מסכת שבת דף קמב עמוד א

הא דאקשינן אמאי תהוי כלכלה בסיס לדבר האסור. קשיא לי היכי מקשה הכי להדיא דדלמא בשוכח דהא כולה מתניתין בשוכח, דתנן האבן שעל פי החבית מטה על צדה, ותנן מעות שעל הכר נוער את הכר, ואוקימנא בגמרא דוקא בשוכח אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור, [1] וי"ל דעל כרחנו משנתנו קשיא, דהא אפילו נוקמה בשוכח תיקשי לן אמאי נוטלה והאבן בתוכה ינער את הכלכלה והיא נופלת וכדתנן באבן שעל פי החבית ובמעות שעל גבי הכר, וכדאקשינן נמי לבתר דאוקמה רבי יוחנן במלאה פירות, וכיון שכן לא דק לאקשווי ברישא אי בשוכח לנערה ואי במניח נעשה בסיס, ומיהו לא אסיק אדעתיה לאוקומה בצריך למקומה משום דכולה מתניתין לאו בצריך למקומה היא דאם כן מטלטל הוא אפילו את החבית ואת הכר בעודן עליהן וכדאיתא בגמרא, ועוד דדומיא דנוטל אדם את בנו קתני לה דלגעגעו לבן ולא לצורך מקומו של תינוק, כן נראה לי.

7. חידושי הר"ן (מיוחס לו) מסכת שבת דף קמב עמוד א

ואמאי תהוי כלכלה בסיס לדבר האסור. [2] פירש הראב"ד ז"ל דאפשר דאפילו בשוכח אסרוה מדין בסיס לפי שהכלכלה עשוי' לקבל מה שנותנין לתוכה ותשמישה היא בכך והילכך בטלה היא למה שבתוכה:

8. חידושי הריטב"א מסכת שבת דף קמב עמוד א

[2] והראב"ד ז"ל כתב דסתם כלכלה לעולם נעשית בסיס לדבר האסור ואפילו בשוכה, דכיון שהיא עשויה לקבל מה שנותנים בתוכה ותשמישה בכך הרי היא בטלה למה שבתוכה, ומשום הכי פרכינן הכא להדיא

תהוי בסיס לדבר האסור +א"ה, נראה שחסר כאן, ואפשר שר"ל דהשתא לתירון זה פרכינן דיהא אסור אפילו לצורך מקומן, וכן יהא אסור ניעור, והיינו דלא כתירוצים הראשונים. + דאי לא לעולם קרינן בסיס אלא למניח השתא נמי אסור אפי' לצורך מקומן כדלקמן או לרבותא שהוא אסור אפי' לטלטול מן הצד וכדאמרינן לקמן אבל במניח נעשית בסיס לדבר האסור, ונכון הוא בעיקר הדין אבל אין אנו צריכין לכך.

9. חידושי הריטב"א מסכת שבת דף קמב עמוד א

הכא בכלכלה מלאה וכו'. פירוש דאפילו במניח [ד]נעשה בסיס כיון שהוא בסיס לדבר האסור ולדבר המותר מותר לטלטלה לגמרי ואפילו עוון עליו ואפילו במידי דעלמא, כל שכן בזה שהפירות עיקר, ואע"פ שהפירות למטה אינם נעשים בסיס לאבן ואפילו במניח לדעת, שאין דרך פירות להיות בסיס לאבן אלא האי לחודיה והאי לחודיה קאי, וכן בתרומה טמאה וטהורה אפילו הטמאה למעלה אין הפירות בסיס זה לזה, אלא זה בעצמו עומד וזה בעצמו עומד.

10. תוספות מסכת שבת דף קמב עמוד א

ונשדינהו לפירי ונשדייה לאבן - ואם תאמר גבי קטן נמי נשדייה לאבן מיזדו ואמאי שרי לטלטולי עם האבן וי"ל אם ישליכו מיזדו יצעק התינוק ויבכה וא"ת מ"ש דלא שרינן לטלטל תינוק אלא כשיש לו גיעגועין תיבטל אבן אגב תינוק כמו שהיא בטלה אגב כלכלה מלאה פירות וי"ל דאינו צריך כל כך לטלטל התינוק וא"ת אפילו אין הכלכלה מלאה פירות תיבטל האבן אגבה כי היכי דבטלי בפ"ב דביצה (דף כא:) שיורי הכוס אגב הכוס אי לאו דאיסורי הנאה נינהו וי"ל שאני שיורי דגריעי יותר מדאי ובטלו טפי וכן צ"ל מתוך שמעתא גופה דביצה כמו שפירשתי לעיל בסוף כירה (דף מז. בד"ה הוה).

11. חידושי הרשב"א מסכת שבת דף קמב עמוד א

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הכא בכלכלה מלאה פירות עסקינן. כלומר דהוה ליה בסיס לדבר המותר ולדבר האסור דשרי. ואקשינן ולישדינהו לפירי ולישדינהו לאבן. קשיא לי היכי דמי אי באבן שאינה חשובה למה לי דשדי לה דהא בטילה ולא חשיבא וכדאמרינן גבי כנונא בשלהי פרק כירה מטלטלין כנונא אגב קיטמא ואע"ג דאיכא שברי עצים משום דלא חשיבי, ואי באבן חשובה אע"ג דמלאה פירות ליתסר וכדתנן גבי מוכני (לעיל מ"ד ב') בשיש עליה מעות שאסור לטלטלה אע"ג דהוי בסיס אף לכלים המותרים, וכן נמי בתיק הספר עם הספר אע"פ שיש בתוכו מעות, ודוקא משום הצלת כתבי הקדש כדאיתא פרק כל כתבי הקדש (קט"ז ב'). וי"ל דמעות חשיבי ולא בטילי ולעולם נעשה כלי בסיס להן אע"פ שהן מעורבין עם כלים, אבל אבן כיון שיש עמה פירות אין הכלי נעשה בסיס לה אלא לפירות, ומיהו כל היכא דמצי לנערה מנערה דחשיבא קצת, ועוד י"ל דאפילו דלא חשיבא כל דמצי לנערה מנערה וכנונא בדלא אפשר לנער שברי עצים שבתוכה כדי שלא יתפזר האפר שבתוכה.

12. חידושי המהר"ל מסכת שבת דף קמב עמוד א

ונשדונהו לפ[י]ר[י] וכו'. ואפילו אם היה אבנים קטנים וצורות אפילו הכי אין בטלים, ולא דמי להא דאמרינן פ"ב דביצה דמטלטלין שיורי הכוס עם הכוס, התם שאני דשיורי הכוס הם, ומפני שהם שיורים בטלים, אבל הכא לא בטל.

13. חידושי הר"ן (מיוחס לו) מסכת שבת דף קמב עמוד א

בכלכלה פחותה עסקי' דאבן עצמה נעשית דופן לכלכלה. פי' ולאו דמיהדקא ממש בכלכלה דאי מיהדקא אפי' בלא פירות שרי דהוה בטילה לגבי כלכלה כדאמרי' גבי אבן שבקרויה ליהדקה שוי' דופן לקירו' אלא הכא שעומדת בפני הפחת רפוי' שלא יצאו הפירות משם וכי ליכא פירות לא חזיא כלל אבל כי איכא פירות חשיבא ככלי משום דמגינה בפניה':

14. עיין במסורת הש"ס: "אלא"

15. רמב"ם הלכות שבת פרק כה הלכה טז

נוטל אדם את בנו שיש לו געגועין עליו והאבן בידו אבל לא דינר שאם יפול הדינר יטלנו האב בידו, כלכלה שהיתה נקובה וסתם נקב שלה באבן מותר לטלטלה שהרי האבן נעשית כדופן, היתה הכלכלה מלאה פירות והאבן בתוך הפירות אם היו הפירות רטובים כגון ענבים ותותים נוטל אותה כמות שהיא שאם ינער הפירות יטנפו בעפר ובמקום הפסד לא גזרו.

השגת הראב"ד/ שאם ינערו הפירות יטנפו בארץ ובמקום הפסד לא גזרו. א"א אני לא מצאתי כן בגמרא (שבת קמב) שאפילו בפירות המטונפין חזר והקשה ולינערינהו נעורי וחזר ותירץ בשהיתה האבן דופן לכלכלה ואפילו בפירות שאינן מטונפות אבל אם לא היתה האבן דופן לכלכלה אפילו פירות המטונפין אפשר לנער אותן בתוך הכלכלה עצמה עד שתהיה עליונה וינערהנה לחוץ ולא יצטרך לטלטל את האבן עם הכלכלה.

16. מגיד משנה הלכות שבת פרק כה

כלכלה שהיתה וכו'. שם במשנה נוטל אדם כלכלה והאבן בתוכה והקשו בגמרא (דף קמ"ב) אמאי ותהוי כלכלה בסיס לדבר האסור. ותירץ רבי יוחנן הכא בכלכלה מלאה פירות עסקינן. והקשו ונשדינהו לפירי ונשדי לאבן ונינקטינהו. ותירצו בפירות המיטונפין והקשו ולינערינהו נעורי ותירצו א"ר חייא בר אשי אמר רב הכא בכלכלה פחותה עסקינן דאבן עצמה נעשית דופן לכלכלה ע"כ בגרסת ספרינו ואין מכל זה בהלכות כלום. והנה לפי גרסא זו אוקימתא דר' יוחנן בטלה וקמה לה הא דרב ורבינו פסק כשתיהן והוא תמה ולזה השיגו הר"א ז"ל בהשגות. ונראה שגרסת רבינו היא שאין בה ולינערינהו נעורי ורב חייא בר אשי בשם רב עושה אוקימתא אחרינא ושתיהן אמת. וה"ג רב חייא בר אשי בשם רב אמר וזהו שלא הזכירו גבי הא דרב אל. וא"א להעמיד דברי רבינו בדרך אחרת:

17. מהר"ץ חיות מסכת שבת דף קמב עמוד א

גמ' והא מתקן. נ"ב אע"ג דבטומאה דרבנן כגון בולד בהטומאה מטבילין ביו"ט ולא שייך אצלו מתקן (ביצה י"ז ע"א) והך דמעלין את המדומע אינו רק מדרבנן דמה"ת א"צ להעלות כמ"ש התוס' פ"ק (דחולין ח' ע"ב). א"כ לית כאן משום מתקן כיון דמה"ת מותר. וע' שו"ת שאגת ארי' סי' נ"ו בסופו דהתעורר בזה והביא מכאן ראי' לסברת הרשב"א דע"כ מותר בטומאה דרבנן. היינו שראוי להשתמש בו קצת קודם הטבילה בחולין עכ"פ. אבל היכא דאינו ראוי כלל אפי' רק איסור דרבנן לבד הוא במונע מקרי בכ"ז מתקן ע"ש:

18. חידושי המהר"ל מסכת שבת דף קמב עמוד א

תרומה בעינא מחתה. פירוש אין תרומה שנפלה לחולין דומה לטבל דגבי טבל כיון שלא היתה תחלה התרומה בפני עצמה, אם מפריש תרומה הוי תיקון בודאי, אבל כאן שכבר הפריש תרומה רק שחזרה ונפלה, נחשב כאילו התרומה מחתה בפני עצמה, ואם מעלה אותה במאה ואחד לא נקרא זה תיקון כלל, שלא נחשב התרומה מעורבת לשם, ואייתי ראייה מדר"א שלכך סבר דסאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעת וחזר ונפל מהמדומע למקום אחר, ר"א אומר מדמעת, דס"ל שאין התרומה מעורבת לשם רק כאילו בפני עצמה, אלא שאין ידוע איזה היא, ולכך אוסרת ומדמעת, שאלו נחשבה התרומה מעורבת אין לאסור אלא לפי חשבון בלבד וקאמר דר"א לא אמרה רק לחומרא.

19. רש"י מסכת שבת דף קמב עמוד א

נותן עיניו - במדומע בצד זה, להעלותו לתרומה, ואוכל בצד אחר, הלכך, הואיל ובלא העלאתו מתחיל ואוכל - אין תיקון בהעלאתו.

20. ספר שערים מצויינים בהלכה

דתניא רשב"א אומר נותן עיניו בצד זה וכו'. פרש"י במדומע. משמע דבטבל צריך הפרשה ממש, ולא סגי בנותן עיניו בצד זה וכו'. אבל עי' ברש"י מס' בכורות (נט. ד"ה במחשבה) דגם בטבל מהני בנתינת עיניו בצד זה, אלא דצריך שם גם לאמור כפיו. ועיי' בתוס'. וע"ע בתשו' מהרי"ט (ח"א סי' כה).

בשבת ששום תיקון אסור לעשות בשבת או ביו"ט ומש"ה אין מטלטלין מעשר שני והקדש שלא נפדו ואע"פ שכל תיקון דטבל הוא אסור בשבת ואפילו ע"י אמירה **הכא במדומע פליגי רבנן ורשב"א דרשב"א סבר יכול הו' גבי מדומע ליתן עיניו בצד זה וליכל מצד זה בשבת דכיון דבטלה התרומה בא' ומאה חולין גמורין היא ומשום גזל כהן אמרו חכמים דצריך להרים ואסרו לו לאכול מאותם החולין עד שירים הילכך אע"ג דלגבי טבל או דמאי אסור בשבת ליתן עיניו בצד זה וליכל בצד זה משום דהוי מתקן בשבת הכא שרי ורבנן פליגי עלי' ואמרו כיון דאסרו אותו חכמים ליכול עד שירים אם יתן עיניו בצד זה ויאכל בצד זה הו"ל מתקן בשבת וכ"ש שאסרו להרים. ורשב"א היה מתיר ליתן עיניו בצד זה וליכול בצד זה שאינו ע"י מעשה אבל להרים שהיא מעשה בידים היה אסור ואע"פ שהמדומע קל ור' יהודה ס"ל כרשב"א בנותן עיניו מצד זה וכיון שזה מותר הי' מתיר להעלות, דכמתוקן דמי כיון שיכול ליתן עיניו בצד זה וליכול בצד זה:**

23. ספר שערים מצויינים בהלכה

דף קמב: משנה היתה בין החביות מגביה ומטה על צדה והיא נופלת. פרש"י מגביה לחבית כולה ומסלקה מבין החביות ושם מטה על צדה. כתב בהגהות רעק"א (סי' שט) דמלשון רש"י ושם מטה על צדה, משמע דמיד אחר שסלקה מבין החביות אסור לטלטל החבית עוד עם האבן וצריך מיד לנער, והקשה הא כיון דהמוקצה בידו יכול לטלטלה לכל מקום שירצה כדנפסק בשו"ע (סי' רסז סיב), ואף להאבן עוזר שם

דחולק על המג"א, דבמוקצה גמור היכא דאסור אפי' לצורך גופו ומקומו, לא מהני מה שכבר בידו, מ"מ הכא דהחבית עם האבן מותר לטלטל לצורך גופו ומקומו, כמו בכיס ומעות בשוכה, כיון דלא הוי בסיס, ומותר לטלטל לצורך גו"מ, וה"נ יאה לשתרי לטלטל לאיזה מקום שירצה.

24. ספר שערים מצויינים בהלכה

לא שנו אלא בשוכה וכו'. פרש"י ששכח האבן עליה בין השמשות וכו'. מבואר דעיקר השכחה תלוי בביהשמ"ש. וכתב בתרומת הדשן (סי' קצג), דאם הניחו ביום ערב שבת על דעת שיסירו משם, ואח"כ שכחו, דינו כשוכה, ואם הניחו סתמא ביום ער"ש ושכחו, הוי כמניח, ואם הניחו בימי החול, אז אפי' הניחו בסתמא הוי כשוכה. ושיטת הב"י (סי' שט) אינו כן, אלא אין חילוק דבין בימי החול בין בערב שבת, כל שהניח בסתמא, הוי כשוכה. ועי' במג"א (שם סק"ו) ובמשנ"ב (סק"יח) ובשעה"צ (שם). אבל שיטת התוס' (לעיל מד. ושם נא. ד"ה או) דאם דעתו ליטלו בשבת, לא הוי כמניח. ושני השיטות רש"י ותוס' מובאים בשו"ע (סי' שט ס"ד).

25. שו"ע אורח חיים - סימן שט

(ד) שכח אבן ע"פ חבית, או מעות על הכר, מטה חבית על צדה והאבן נופלת, ומנער הכר והמעות נופלים; ואם היתה החבית בין החביות, בענין שאינו יכול להטות אותה במקומה, יכול להגביה כמו שהיא עם האבן למקום

אחר להטותה שם כדי שיפול מעליה. ואם הניחם עליה מדעתו, ע"ד שישארו שם בכניסת השבת, אסור להטות ולנער. וי"א דאפילו הניחם שם ע"ד שישארו שם בכניסת השבת כדי שיטלם בשבת, מותר להטות ולנער בשבת; ולא אסרו אלא במניחם ע"ד שישארו שם כל השבת: הגה - ואז אפילו נטל האיסור משם, אסור לטלטל הכלי דמאחר שנעשה בסיס לדבר האסור למקצת השבת, אסור כל השבת כולה; וכן בכל מוקצה. וכן לקמן סימן ש"י. אם אדם הניח דבר מוקצה על של חבירו, לא אמרינן דנעשה בסיס לדבר האסור, דאין אדם אוסר של חבירו שלא מדעתו (א"ז):

(ה) הא דלא שרי אלא להטות ולנער, דוקא בצריך לגוף החבית והכר; אבל אם צריך למקום החבית והכר ולא הספיק לו הטייה והניעור, יכול לטלטלם עם האבן ועם המעות שעליהם לפנות מקומם. (וכן הוא לקמן סי' ש"י):

26. ערוך השולחן אורח חיים סימן שט סעיף י

ויש בזה שאלה גדולה למה אסור במניח אבן ע"פ החבית הא בהחבית יש יין כמו שפירש"י והרע"ב א"כ הוה החבית בסיס להיתר ולאיסור [א"ר סק"ט] ויש מי שתירץ דמפני שהאבן מונח על פי החבית וא"א להגיע אל היין בלא נטילת האבן ולכן גם החבית גם היין נעשים בסיס להאבן [ת"ש סקי"ד] אבל למה לא הזכירו זה הפוסקים: ...

סעיף יב: ולכן נלע"ד דהענין כן הוא דודאי אם בשעה אחת הונחו האיסור וההיתר על איזה מקום הוה זה המקום בסיס לדבר האסור ולדבר המותר דשניהם שולטים עליו בזמן אחד משא"כ אם ההיתר הונח עליו מכבר וסמוך לבין השמשות בא עליו האיסור הרי נתייחד הדבר לזמן כניסת השבת רק לדבר האסור דאל"כ גם בעיקר בסיס לדבר האסור מאי חזית לומר דההיתר נעשה בסיס להאיסור נימא להיפך דהאיסור נעשה בסיס לההיתר אלא ודאי דעיקר החשיבות הוא במי שמתעסקין בו סמוך לכניסת השבת ולפ"ז א"ש המנהג שלנו בהמפה דכיון דסמוך לבין השמשות מניחין על השלחן המפה והנרות הוה השלחן בסיס לדבר האסור ולדבר המותר וכן המפה אבל ביין שבחבית דהיין מכבר הוא בתוך החבית והאבן בא עליו סמוך לבין השמשות נעשו כולם בסיסין להאבן [והלבוש משמע שהיה מפרש בחבית ריקנית ע"ש ודבריו תמוהים]:

27. ספר שערים מצויינים בהלכה

אי לאו דאדם חשוב אנא וכו'. [פרש"י ואני מחמיר על עצמי שלא ילמדו ממני להקל באיסורים.] עי' מש"כ לעיל (נא. ד"ה והוא סבר דאדם חשוב שאני). וכתב ביד מלאכי והובא בגליון יו"ד (סי' קנב), דבכל מילתא דיש בה צד איסור, יש לת"ח להתרחק מן המותר, פן ילמדו ממנו להקל באיסורים, כמש"כ הריטב"א מס' מו"ק (יב:) בשם הירושלמי, כי בני אדם קרובים ללמוד מן הדברים המקולקלים, יותר מן הדברים המתוקנים, ולכך יש לאדם חשוב לזוהר מאוד במעשיו.

1. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שיא - דיני מת בשבת ושאר טלטול מן הצד, סעיף ז
יש מי שאומר שלא הצריכו ככר או תינוק אלא למת ערום, אבל אם הוא טז בכסותו א"צ ככר או תינוק.

2. מגן אברהם סימן שיא
טז (פמ"ג) (מחה"ש) בכסותו א"צ. והרב"י כ' ויש לדחות דהכסות בטל לגבי המת וכ"כ בש"ג ובשל"ה הקשה
ע"ז דאמר דוד אפחת דרגא מתותי ומת ומסתמא היה מלובש בבגדיו ואפ"ה היה אסור לטלטלו אם לא ע"י ככר
או תינוק כדאיתא בגמ' ע"ש ושמעתי דבגדי דוד היו מוקצין דאסור לכל אדם ללבשן דשורפין על המלכים
אבל שאר בגדים של מת לאו מוקצין הן ומ"ש ב"י איתא בחולין דף קכ"ה מת בכסותו פ"י תכריכין מבטל ליה האי לא מבטל ליה עכ"ל וא"כ
אולי בטר מחשבתו וה"נ לא מבטל בגדי המת אלא דעתיד להפשיטו ולהבישו תכריכין:

3. ספר שערים מצויינים בהלכה

ועי' ביוסף דעת (יו"ד סי' שצט סי"ג)
שמביא קושיא בשם הגאון מו"ה גרשון פוזנר
בספרו תפארת הגרשוני דבמס' סנהדרין (כא):
אמרו דס"ת אחת עושה אותה כמין קמיע
ותולה בזרועו, וא"כ היה לו לטלטלו אגב
ס"ת, ותירץ דס"ת של מלך אסור להדיוט
לקרות בו, ושלמה היה אז אונן ואסור בדברי
תורה. והוא תירץ כיון דאמרו כאן דלא פסק
פומיה מגירסא, א"כ אפשר דלמד בהס"ת
ולקחה מעל זרועו ופתחה ללמוד, וא"כ אז לא
היה הס"ת על גופו.

4. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת שבת דף ל עמוד ב

ו) ואביך הנח עליו ככר או תינוק וכו'. וצ"ב דהלא המלך מחוייב לישא ס"ת עמו כל ימי חייו, אלא שבמבואות
המטונפות דנו אם צריך להכנס עם הס"ת, אבל לכל שאר המקומות צריך שילך עם ס"ת בזרועו כקמיע, וא"כ
הכא הלא ודאי היה לדוד ס"ת בזרועו. והנה ז"פ דאסור לתת ס"ת על מת כדי להתיר לטלטל אותו, ואע"ג
דאמרי' בב"ק סוף"ק דהיו מניחים הס"ת על מטת המת והיו אומרים קיים זה מה שכתוב בזה היינו רק
לכבד את המת בכך, אבל להשתמש בס"ת להתיר טלטול המת לית מאן דפליג דאסור לבזות ס"ת על כך.
אמנם הכא הלא בלא"ה היה ס"ת בידי דוד שהרי מחוייב לשאתו בכל עת, וא"כ לישתרי לטלטלו מצד הס"ת
דלא גרע מככר או תינוק. ואולי בשעת נפילתו נתגלגל ממנו הס"ת ודו"ק.

5. שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן שח סעיף יז

אבל כל מיני אוכלים ומשקים המותרים בשבת וכל מיני ספרים שמותר לקרות בהם מותר לטלטלם אפילו
שלא לצורך כלל לפי שלא גזרו בימי נחמיה אלא על כלים ולא על אוכלים וספרים והרי הם עכשיו כמו
קודם הגזרה שבימי נחמיה שהיה מותר לטלטל כל דבר הראוי בשבת אפילו שלא לצורך כלל. [1] אבל
דבר שאינו ראוי בשבת היה אסור לטלטל אף בימי דוד ושלמה או קודם לכן. משא"כ כלים אפילו כוסות
וקערות וסכין וכיוצא בהן כולן היו בכלל הגזרה שגזרו גם עליהן שלא לטלטלן כי אם לצורך תשמישן ולא
לצורך מקומן ולא לצורך גופן כשאינו תשמיש המיוחד להן שהרי לא הוציאו אותן מכלל שאר כלים אלא מפני
הצורך שיש בתשמישן יותר מבתשמיש שאר כל הכלים א"כ אין להתירן אלא לצורך תשמישן בלבד ואח"כ
כשהתירו וחזרו והתירו לטלטל כל כלי שמלאכתו להתיר אפילו לצורך הכלי עצמו גם כוסות וקערות וסכין
וכיוצא בהן היו בכלל זה ולא הותרו אלא לטלטלן לצורך הכלי עצמו אבל לא שלא לצורך כלל:

6. חתם סופר מסכת שבת דף קמב עמוד ב

לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד, נראה פשוט דעשו בזה כאלו המת נעשה מטה לתינוק חי שאפי' בהוצאה לר"ה פטור אף על המטה כ"ש בטלטול וכן עשו המת ככלי לככר שפטור אף על הכלי, עיין פלוגתת רמב"ם וראב"ד ומה שהארכתי לעיל צ"ג ע"א במתני' המוציא אוכלי' בכלי ע"ש. משא"כ מת במטה דחייב על המת למ"ד מלאכה שאצ"ל חייב, שלא נעשה המת טפל למטה ונאסר בטלטול, והיינו טעמא דרמב"ן בתורת אדם דמייתי טור סי' שיי"א דמתיר ע"י תינוק אפי' מרשות לרשות ואך מ"ש דוקא ע"י תינוק ולא ע"י ככר משום שהתינוק נעשה תפל למת ולא ככר לשון זה צ"ע דאיפוך אנא שאנו צריכים שיהי' המת טפל לתינוק ולא התינוק טפל למת והנה דעת רבינו אבגדור שבמרדכי דגם ע"י מלבושיו מותר לטלטלו דהמת בטל לגבי מלבושיו כמו שיוירי כוס לגבי כוס ומטלטלין אגב כסא, ופשוט דהיתר זה אינו אלא לטלטלו, אבל לא להוציאו מרשות לרשות ולא דמי לתינוק דהמת נעשה מטה לתינוק, מ"מ צ"ע א"כ במושכב על מטתו תהי' מטתו כמלבוש וככוס לגבי שיורי כוסות, וצריך ישוב לחלק ביניהם ואפשר דוקא שיורי כוס שאינם יוצאים בלא שטיפה והדחה במים, ע"כ בטלי לגבי הכוס וה"ה מלבושיו שהוא לכוש שאינם נפשטי' אלא ע"י טורח משא"כ מטה שהמת מונח על גבה ובקל יכול לטלו לא דמי לשיורי כוסות, ולכאור' מתוך דברינו למדנו תי' לקו' השל"ה שהביא בט"ז ומג"א שהקשה שהרי דוד המלך עליו השלום מת במלבושיו ואפ"ה הצריכו לשלמה שיניח עליו ככר או תינוק.

[2] ונראה לי דהתם הי' צריך לטלטלו מכרמלית לרה"י ולזה לא סגי מלבושיו, דמוקצה עדיין לא גזרו

עד נחמי' בן חכלי' בשעת גזירת כלים, וע"כ לענין טלטול מרשות לרשות שאל, ואין לומר א"כ מה שאל על כלבי' של בית אבא, י"ל בלא מוקצה נמי הי' מסופק להתוך נבלה משום תיקוני אוכלא והחיתוך לצורך הכלבים ומ"מ לא נתקרה דעתי בזה לגמרי דא"כ מה אמר שהע"ה כי לכלב חי טוב מן הארץ המת כיון שלא היה הענינים שויים בשלמא אי ב' השאלות הי' משום מוקצה והקילו לכלב חי טפי מלארץ המת א"ש אבל אי לזה הוצרך משום הוצאה מרשות לרשות ולזה משום תיקון אוכלי' אין שייכ' להדדי' ונראה דרבינו אבגדור מפורש כפי' ב' שפירש"י ב'פ' במה מדליקין על שהקדימו להשיב על שאלת הכלבים קודם לשאלות הארץ. וה"נ לישנא ע"כ ס"ל כנ"ל דאל"ה לא מפרש כפשוטו, ועוד נראה דנחמי' אמוקצה דכלי' גזר אבל מוקצה דלאו כלי' כבר הי' גזירה קדמונית ושהע"ה משום טלטול מוקצה נזקק לשאול, ואי משום קושי' השל"ה י"ל דגנאי הוא למלך להחשיב טפל כמו שיורי כוס לגבי מלבושיו, ונוח לו יותר ע"י ככר ותינוק:

7. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת שבת דף מג עמוד ב

ועי' בחזו"א שתי' (בדבר חידוש), דכל ההיתר ע"י ככר ותינוק הוא דוקא כשהמת הוא בסיס לככר ותינוק, דבכה"ג אמרי' דכיון דהמת הוא בסיס ומטרה למה שמונח עליו [דהיינו דבר היתר], ולכך מטרת הטלטול לצורך הככר ותינוק ושרי, משא"כ היכא דהמטה [שהיא הדבר המותר] היא בסיס ומטרה למת המונח עליה, וא"כ עיקר הטלטול מתייחס למת דהוי מוקצה, ע"כ אסור.